

مطالعه‌ی تطبیقی تجارب توانمندسازی سکونتگاه‌های غیررسمی با تاکید بر روش‌های تامین منابع مالی و جلب مشارکت مردمی پایدار^۱

ابراهیم زرگری مرندی^{۱*}، محمد رحیمی^۲

۱- پژوهشگر دوره‌ی دکتری شهرسازی، دانشگاه تهران، ezargarimarandi@ut.ac.ir
۲- کارشناس ارشد شهرسازی-برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شیراز، mrahimi17@gmail.com

چکیده

مسالعه‌ی اسکان‌های غیررسمی و نحوه‌ی برنامه‌ریزی برای بهبود وضعیت این محلات، در چنددهه‌ی اخیر، یکی از مهم‌ترین مسائل پیش‌روی برنامه‌ریزان و مدیران شهری بوده است. حجم عظیم متون مرتبط با این موضوع، خود نشان از میزان دغدغه‌ی فعالان و پژوهشگران مرتبط با مسائل شهری دارد. در دو دهه‌ی اخیر و در برنامه‌هایی که برای بهبود وضعیت این گونه محلات تهیه می‌شود، همواره تلاش بر آن بوده تا نه تنها جنبه‌های کالبدی این سکونتگاه‌ها بهبود یابد، بلکه پایداری نهادی و اقتصادی-مالی در این اجتماعات نیز تامین شود. چرا که این دو موضوع تا حد زیادی بر میزان موفقیت برنامه‌های توانمندسازی و نیز پایداری و تعادل توسعه‌ی آتی این محلات تاثیرگذار هستند. در پژوهش حاضر، سعی بر آن است تا با مطالعه‌ی چند نمونه‌ی موردی داخلی و خارجی و مقایسه‌ی راهکارهای موجود در آنها، رهیافت‌هایی در راستای تامین دو هدف اصلی این تحقیق، یعنی شناخت منابع تامین مالی و جلب مشارکت پایدار، استخراج شود. با این رویکرد، ابتدا با مطالعه‌ی متون مرتبط، چارچوب تحلیل و مقایسه‌ی نمونه‌های موردی تدوین شده و سپس نمونه‌های موردی که برای بررسی تطبیقی، مناسب تشخیص داده شدند، در قالب جداول مقایسه‌ای، مورد تحلیل قرار گرفتند. در پایان نیز برخی از مهمترین راهکارها با توجه به شرایط ایران ذکر شده‌اند. لازم به ذکر است که به دلیل محدودیت‌های مربوط به اندازه و ساختار مقاله، از بیان بسیاری از جزئیات مورد بررسی در طرح پژوهشی، خودداری و تنها به ارائه‌ی تحلیل‌ها، یافته‌ها و رهیافت‌های اصلی اکتفا شده است.

واژه‌های کلیدی: توانمندسازی، ظرفیت سازی، تامین منابع مالی، جلب مشارکت مردمی، پایداری.

۱- مقدمه

محرومیت شهری به طور کلی می‌تواند در ابعاد فقر مادی به علت بی‌کاری یا درآمد ناکافی و اغلب ناپایدار، دارایی‌های پایه‌ی

^۱ این مقاله براساس یافته‌های طرح پژوهشی با عنوان "بررسی تجارب کشورهای خارجی (و نمونه‌های داخلی) در زمینه‌ی توانمندسازی سکونتگاه‌های غیررسمی با تاکید بر روش‌های جلب مشارکت مردمی و تامین منابع مالی"، به شماره قرارداد [۹۰-۱۹۰۲۰] و به سفارش شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران است که توسط نگارندگان به انجام رسیده و در تاریخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۳ به تصویب نهایی رسیده است.